

Брюксел, 8.7.2025 г.
COM(2025) 360 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1889/2005 съгласно член 19 от този регламент

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Престъпниците в цяла Европа използват финансовата система по начин, който застрашава сигурността на ЕС и неговите граждани. Съществуват два основни начина, по които престъпниците използват финансовата система. Първият е чрез вземане на облагите от престъпна дейност и повторното им въвеждане в законната икономика (изпиране на пари). Вторият е чрез отклоняване на средства от законната икономика чрез финансовата система за финансиране на престъпна дейност. В контекста на схемите за изпиране на пари паричните средства ⁽¹⁾ продължават и в днешно време да заемат важно място според последната оценка на Европол от 2025 г. на заплахата от тежката и организираната престъпност.

С Регламент (ЕС) 2018/1672 относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него ⁽²⁾ („Регламента относно контрола на паричните средства“), се определят правила за защита на ЕС от изпиране на пари или финансиране на тероризма от страна на действащи с цел измама оператори, които биха могли да се опитат да преминат външните граници на ЕС, като пренасят пари в брой, или да придвижат пари в брой чрез други средства, за да заобиколят контрола на официалната финансова система.

В настоящия доклад е представена събраната от Комисията обратна информация относно изпълнението на Регламента относно контрола на паричните средства. С него се изпълнява задължението по член 19 от Регламента относно контрола на паричните средства, съгласно който от Комисията се изисква да представи доклад на Европейския парламент и на Съвета във връзка с прилагането на Регламента.

2. Обща информация

2.1. Законодателство на Европейския съюз за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма (БИП/БФТ) и международни аспекти

С Регламента относно контрола на паричните средства се определя контролът на паричните средства, които се внасят в ЕС или се изнасят от него. Той е част от законодателната рамка на ЕС за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма (БИП/БФТ) и допълва Директива (ЕС) 2015/849 ⁽³⁾ и Директива (ЕС) 2018/1673 ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Относно определението на понятието „парични средства“ вж. раздел 3.1 от настоящия доклад.

⁽²⁾ Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1889/2005 (ОВ L 284, 12.11.2018 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1672/OJ>).

⁽³⁾ Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 5.6.2015 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/2024-07-09>).

⁽⁴⁾ Директива (ЕС) 2018/1673 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. за борба с изпирането на пари по наказателноправен ред (ОВ L 284, 12.11.2018 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/OJ>).

Освен това Регламентът има за цел да приложи препоръка 32 на Специалната група за финансови действия (FATF) относно куриерите, пренасящи парични средства. Като член на FATF Европейската комисия се ангажира да изпълнява препоръките на FATF за разработване и насърчаване на глобални стандарти на политиката в областта на БИП/БФТ както на национално, така и на международно равнище.

Законодателството на ЕС в областта на контрола на паричните средства е в сила от 2005 г. ⁽⁵⁾. То беше преразгледано веднъж през 2018 г., за да бъдат отразени промените в международните норми и рамката на ЕС за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и да се направи преглед на приоритетите на Комисията в рамките на плана за действие от 2016 г. срещу финансирането на тероризма.

2.2. Законодателството в областта на контрола на паричните средства

Регламентът относно контрола на паричните средства започна да се прилага изцяло на 3 юни 2021 г. и беше допълнен с:

- Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/776 на Комисията от 11 май 2021 г. за установяване на образците на някои формуляри, както и техническите правила за ефективния обмен на информация съгласно Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него ⁽⁶⁾;
- Решение за изпълнение C(2022)1801 на Комисията от 24 март 2022 г. за определяне на мерки за еднаквото прилагане на контрола чрез установяване на общи стандарти и критерии за риска при движение на пари в брой съгласно Регламент (ЕС) 2018/1672 на Европейския парламент и на Съвета относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него (непубликувано в Официален вестник на Европейския съюз (ОВ) поради чувствителния му и неклассифициран характер).

2.3. Обхват на доклада

Съгласно член 19 от Регламента относно контрола на паричните средства до юни 2024 г. и на всеки пет години след това, въз основа на регулярно получаваната от държавите членки информация Комисията трябва да представи доклад на Европейския парламент и на Съвета относно прилагането на посочения регламент.

В настоящия доклад ще бъдат разгледани всички точки по член 19, а именно дали:

- а) други активи [са] включени в обхвата на [Регламента];*
- б) процедурата за оповестяване на непридружени парични средства е ефективна;*
- в) прагът за непридружени парични средства [е] преразгледан;*
- г) информационните потоци в съответствие с членове 9 и 10, и по-специално използването на МИС [Митническата информационна система], са ефективни и*

⁽⁵⁾ Регламент (ЕО) № 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността (ОВ L 309, 25.11.2005 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1889/OJ>).

⁽⁶⁾ ОВ L 167, 12.5.2021 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/776/OJ

дали са налице пречки пред своевременния и директен обмен на съвместима и сравнима информация между компетентните органи и ЗФР ⁽⁷⁾; и

д) санкциите, налагани от страна на държавите членки, са ефективни, пропорционални и възпиращи и в съответствие с установената съдебна практика на Съда на Европейския съюз, както и дали те имат равностоен възпиращ ефект в целия Съюз за нарушение на [Регламента].

В съответствие с член 19 докладът включва също:

а) получената от държавите членки информация по отношение на парични средства, свързани с престъпна дейност, които се отразяват неблагоприятно върху финансовите интереси на Съюза;

б) информацията относно обмена на информация с трети държави.

Настоящият доклад обхваща периода от началото на прилагането на Регламента на 3 юни 2021 г. до 2 юни 2024 г. (включително).

Настоящият доклад не обхваща Решение за изпълнение С(2022)1801 на Комисията за установяване на общи стандарти и критерии за риска при движение на пари в брой, тъй като то е чувствителен неklasифициран документ, който не е публикуван в Официален вестник на ЕС, както е посочено по-горе.

2.4. Средства, използвани за изготвяне на доклада

Настоящият доклад се основава на:

- отговорите на държавите членки в рамките на изследването на ЕС, обхващащо всички аспекти на изпълнението на Регламента относно контрола на паричните средства;
- информация, предоставена от митническите органи на държавите членки по време на обмена с Комисията, включително заседанията на експертната група по контрола на паричните средства;
- информация, предоставена от службите на Комисията;
- статистически данни, налични в модула за паричните средства на Митническата информационна система (МИС) ⁽⁸⁾;
- информация, предоставена от ЗФР ⁽⁹⁾.

3. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА РЕГЛАМЕНТА ОТНОСНО КОНТРОЛА НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

⁽⁷⁾ Звена за финансово разузнаване.

⁽⁸⁾ МИС включва също така данни за случаи, свързани с Обединеното кралство по отношение на Северна Ирландия, тъй като Регламентът относно контрола на паричните средства продължава да се прилага в Обединеното кралство съгласно член 5 и приложение 2 към Протокола за Ирландия/Северна Ирландия към Рамката от Уиндзор.

⁽⁹⁾ В Директива 91/308/ЕИО на Съвета е предвидено задължение за уведомяване на ЗФР за всяка съмнителна сделка. ЗФР бяха създадени като центрове за извършване на оценка на такива сделки, за взаимодействие със звена с подобни функции в други държави и при необходимост — за осъществяване на връзка със съдебните органи.

3.1. Определение за „парични средства“

Определението на „парични средства“ включва четири категории ⁽¹⁰⁾:

- валутата (банкноти и монети);
- прехвърляемите инструменти на приносител (напр. пътнически чекове, чекове, записи на заповед или парични нареждания);
- стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност — посочени в точка I от приложение I към Регламента относно контрола на паричните средства (т.е. монети със съдържание на злато от най-малко 90 % и злато под формата на кюлчета, късове или буци със съдържание на злато от най-малко 99,5 %);
- предплатените карти, които са непоименни карти, които съхраняват или предоставят достъп до парична стойност или средства ⁽¹¹⁾.

3.2. Задължението за деклариране на парични средства (декларация за паричните средства)

Задължение за деклариране се налага на физическите лица, които влизат в ЕС или излизат от него ⁽¹²⁾, като пренасят парични средства на стойност 10 000 евро или повече в себе си, в своя багаж или в своите транспортни средства. Равнището му е определено така, че да не се ограничава неправомерно свободното движение или да не се натоварват прекомерно гражданите и органите с административни формалности.

От съответните приносители се изисква да предоставят паричните средства на разположение на компетентните органи за проверка. Те трябва да предоставят следната информация в писмен вид или по електронен път:

- пълни лични данни, като име, националност и дата на раждане на приносителя, собственика и предвидения получател на паричните средства;
- стойност и вид на паричните средства, техния произход, предназначение и начин на транспортиране.

Определението за „приносител“ изключва приносителите, които извършват професионален пренос на стоки или хора ⁽¹³⁾.

3.3. Задължение за деклариране на непридружени парични средства (декларация за оповестяване)

При движения на **непридружени парични средства** (т.е. парични средства, които се внасят в ЕС или се изнасят от него в пощенски пратки, куриерски пратки, като непридружен багаж или товар в контейнери) компетентните органи могат да изискват от изпращача или получателя, или от техен представител, да представи декларация за оповестяване,

⁽¹⁰⁾ Член 2, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽¹¹⁾ Въпреки че са включени в определението за „парични средства“ в Регламента относно контрола на паричните средства, предплатените карти понастоящем не са предмет на правилата за контрол на движението на парични средства поради факта, че в съответната точка в приложение I към Регламента относно контрола на паричните средства е посочено: Р.М. (символичен запис).

⁽¹²⁾ Член 3 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽¹³⁾ Член 2, параграф 1, буква з) от Регламент (ЕС) 2018/1672.

систематично или за всеки отделен случай, в съответствие с националните процедури. По отношение на задължението за оповестяване на непридружени парични средства се прилага праг от 10 000 евро — същият като приложимия за пренасящите парични средства лица.

3.4. Суми в размер, по-нисък от определения праг

В Регламента относно контрола на паричните средства се предвижда също така записване на информация за движенията на парични средства в размер, по-нисък от определения праг, ако са налице признаци за престъпна дейност при тези движения ⁽¹⁴⁾. Тази информация се споделя със съответното ЗФР и с компетентните органи в други държави членки.

3.5. Капацитет за временно задържане на парични средства за по-нататъшни разследвания

Компетентните органи имат право **временно да задържат парични средства** ⁽¹⁵⁾ при определени обстоятелства и в съответствие с предвидените в националното право условия:

- първо, когато задължението за деклариране или оповестяване на парични средства не е изпълнено; и
- второ, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност, независимо от тяхната стойност и дали са придружени или непридружени.

Срокът на задържане е ограничен до абсолютния минимален срок, необходим на другите компетентни органи, за да определят дали са налице основания за по-нататъшни действия, като например разследвания или изземване на паричните средства въз основа на други правни инструменти. Този срок е определен в Регламента относно контрола на паричните средства и не може да надвишава 30 дни. Той може да бъде удължен до максимум 90 дни в конкретни и надлежно оценени случаи.

3.6. Обмен на информация между компетентните органи и с Комисията

За да се гарантира ефективно сътрудничество, в Регламента относно контрола на паричните средства се предвижда **обмен между компетентните органи на държавите членки** на следната информация: i) служебни декларации ⁽¹⁶⁾; ii) случаи на суми в размер, по-нисък от определения праг; iii) декларации и декларации за оповестяване, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност; и iv) анонимизирана информация за риска и резултати от анализа на риска.

Освен това, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност, която би могла да засегне неблагоприятно финансовите интереси на ЕС,

⁽¹⁴⁾ Член 6 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽¹⁵⁾ Член 7 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽¹⁶⁾ Тоест в случай че задължението за деклариране на придружени парични средства по член 3 или задължението за оповестяване на непридружени парични средства по член 4 не е било изпълнено, компетентните органи съставят служебна декларация в писмена или в електронна форма, която съдържа, доколкото е възможно, необходимите данни.

съответната информация трябва да се сподели и с Комисията, Европейската прокуратура и Европол, когато те са компетентни да предприемат действия.

В рамките на МИС е разработен специален модул за изпълнение на Регламента относно контрола на паричните средства, който да позволи обмена на информация. Този модул се управлява от Европейската служба за борба с измамите (OLAF).

3.7. Информация, която се изпраща на звеното за финансово разузнаване (ЗФР)

Компетентните органи, които събират информация съгласно Регламента относно контрола на паричните средства, трябва да я **изпратят своевременно** на националното ЗФР, за да се даде възможност за допълнителен анализ и за да може информацията да бъде сравнена с други данни, както е предвидено в Директива (ЕС) 2015/849 ⁽¹⁷⁾.

3.8. Санкции

С цел да се насърчи спазването на законодателството и да се предотврати заобикалянето му, в член 14 от Регламент (ЕС) 2018/1672 от държавите членки се изисква да предвидят **санкции за неспазване** на задълженията за деклариране или оповестяване на парични средства. Тези санкции не следва да вземат предвид потенциална престъпна дейност, свързана с паричните средства, която може да бъде предмет на допълнително разследване и мерки, попадащи извън обхвата на Регламента ⁽¹⁸⁾.

Тези санкции следва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи и следва да не надхвърлят това, което е необходимо за насърчаване на спазването на законодателството. Санкциите, въведени от държавите членки, следва да имат равностоен възпиращ ефект в целия ЕС за извършено нарушение на Регламента относно контрола на паричните средства.

3.9. Хармонизиран формуляр за декларация

За да се гарантира еднаквото прилагане на контрола и ефикасното обработване, предаване и анализ от страна на компетентните органи на декларациите, с Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/776 на Комисията се установяват образци за:

- декларацията за паричните средства и съответния допълнителен лист;
- декларацията за оповестяване на паричните средства и съответния допълнителен лист;
- формуляра за служебно ползване (който се попълва и прилага към служебните декларации по член 5, параграф 3), като се събира информацията по член 6, параграфи 1 и 2 и декларациите, получени съгласно членове 3 и 4, когато са налице признаци за престъпна дейност;
- предаването на анонимизирана информация за риска и резултатите от анализа на риска.

3.10. Информационни кампании

⁽¹⁷⁾ Член 9 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽¹⁸⁾ Съображение 35 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

За да се **повиши осведомеността** относно задълженията, предвидени в Регламента относно контрола на паричните средства, държавите членки, в сътрудничество с Комисията, трябва да разработят подходящи информационни материали относно задължението за деклариране или оповестяване на паричните средства ⁽¹⁹⁾.

3.11. Основни нововъведения, предвидени в Регламент (ЕС) 2018/1672

Основните нововъведения в Регламента относно контрола на паричните средства са:

- **разширено определение на понятието „парични средства“**, което обхваща и стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност (злато), и предплатените карти както за придружени, така и за непридружени парични средства (в товарни и пощенски пратки);
- **увеличаване на обмена на информация** между компетентните органи и между компетентните органи и ЗФР;
- **разпоредба за използването на информационната система** за такъв обмен;
- **правомощията, предоставени на компетентните органи да предприемат действия по отношение на парични средства в по-малки размери, ако подозират, че са свързани с престъпна дейност;**
- **правомощията, предоставени на компетентните органи, да изискват от изпращача или получателя (или техен представител) да състави декларация за оповестяване на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него, в пощенски пакети, куриерски пратки, непридружен багаж или товари в контейнери (движение на непридружени парични средства).**

4. ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГЛАМЕНТА ОТНОСНО КОНТРОЛА НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

4.1. Информационни кампании

Комисията, в сътрудничество с държавите членки, организира широка информационна кампания в целия Европейски съюз в подкрепа на изпълнението на Регламента относно контрола на паричните средства, както и за информиране на обществеността и пътуващите в ЕС за техните задължения.

Комисията предостави на всички държави членки специални материали за кампанията, включително информационни документи, инфографики, плакати и кратки филми със субтитри на съответния език. Всички материали бяха преведени на 30 езика ⁽²⁰⁾, за да се гарантира широк обхват ⁽²¹⁾.

⁽¹⁹⁾ Член 8 от Регламент (ЕС) 2018/1672.

⁽²⁰⁾ AR, BG, CH, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, GA, HI, HR, HU, IT, JP, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, RU, SE, SK, SL, TR.

⁽²¹⁾ Вж. например информационния документ [Запознайте се с най-новите правила за контрол на паричните средства!](#)

4.2. Придружени парични средства

През периода, обхванат от настоящия доклад, са подадени 310 042 декларации за паричните средства. В модула за паричните средства на МИС+ са получени уведомления за 23 097 случая с нарушения (т.е. случаи, в които или не е подадена декларация, или предоставената информация е непълна или неточна, или са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност).

Процедурата за деклариране на придружаваните парични средства е въведена от всички държави членки според статистическите резултати, представени на диаграма 2 в приложение А. За периода между 2022 г. и 2023 г. Полша, Германия и Франция представляват 57 % от докладваните случаи на придружени парични средства.

Според резултатите от изследването държавите членки считат процедурата за деклариране на парични средства за ефективна и дават положителна оценка (65 % я оценяват като много добра, 30 % — като добра, а 5 % — като задоволителна).

Повечето респонденти изразиха съгласие по следните точки:

- Регламентът относно контрола на паричните средства предоставя на митническите органи правомощието да спират и задържат парични средства, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност;
- процедурата за деклариране е надеждна при откриването на трансгранични движения на парични средства;
- процедурата за деклариране позволява на митническите органи да събират информация за идентифициране на незаконни движения на парични средства. Широкият обхват на събраната информация е особено полезен за последващите разследвания.

Две държави членки обаче отбелязаха, че процедурата може да бъде подобрена; една от тях спомена конкретно лошото качество на данните, предоставени от приносителите в техните декларации за паричните средства.

4.3. Непридружени парични средства

През периода, обхванат от настоящия доклад, бяха подадени 6 532 декларации за оповестяване на парични средства, а в модула за паричните средства на МИС+ бяха получени уведомления за 102 нарушения, свързани с тази процедура. 6 държави членки не са регистрирали декларации за оповестяване на парични средства за периода 2022—2023 г. (Белгия, Ирландия, Малта, Словения, Финландия, Швеция).

Повечето от държавите членки, които предоставиха отговори в рамките на изследването, изразиха неутрално към положително мнение относно процедурата за оповестяване на непридружени парични средства (6 я оцениха като добра, 11 — като задоволителна, а 3 — като лоша). Те считат, че тя дава възможност за по-добър контрол върху движението на парични средства и че функционира ефективно. Някои държави членки изразиха мнение, че процедурата е ефективна, тъй като се основава на анализ на риска, а не на задължителното подаване на декларация за оповестяване на паричните средства.

Въпреки това държавите членки изразиха следните три резерви:

- процедурата за оповестяване на непридружени парични средства е сложна от административна гледна точка;
- 30-дневният срок за подаване на декларацията за оповестяване по искане на митническите органи е твърде дълъг;
- анализът на риска трябва да бъде подобрен, за да бъде ефективен.

Една държава членка отбелязва, че фактът, че оповестяването на непридружени парични средства е само при поискване и не е задължително във всички случаи, затруднява митническия контрол. Тази държава членка добавя също, че според нея данните от международните действия показват, че рискът от пренасяне на непридружени парични средства в пощенски, колетни и куриерски пратки е по-малък от първоначално предполагаемия.

4.4. Използване на модула за паричните средства на МИС от компетентните органи

Компетентните органи изпращат съответната информация, която трябва да бъде регистрирана в МИС, по следния начин:

- а) чрез ръчно въвеждане на информацията посредством потребителския уебинтерфейс на МИС; или
- б) чрез експортиране на информацията от националната(ите) система(и) и импортирането ѝ в МИС, като се използва форматът за данни XML на МИС; или
- в) чрез директно свързване на националната(ите) система(и) с МИС посредством междусистемен интерфейс, осигурен от МИС.

Митническите администрации на 11 държави членки са свързали своите национални системи директно с МИС чрез междусистемен интерфейс, осигурен от МИС (Белгия, България, Естония, Гърция, Франция, Латвия, Малта, Австрия, Полша, Португалия, Швеция). Две държави членки (Чехия и Германия), въпреки че са получили достъп чрез този междусистемен интерфейс, досега не са използвали системата. Действително, Германия заяви, че понастоящем използва файл в Excel, разработен на федерално равнище, за отчитане на данните за паричните средства. Въпреки това понастоящем Германия разработва автоматичен достъп. Чехия отговори, че връзката между нейната национална система и МИС все още не е била налична към момента на провеждане на изследването.

Що се отнася до обмена на данни чрез МИС, държавите членки, които участваха в изследването, посочиха, че като цяло имат положителен опит с обмена на данни (вж. диаграма 4 в приложение Б). Те смятат, че модулет за парични средства на МИС+ е „лесна за използване система“, която позволява безпроблемна обработка на данни. Една държава членка заяви, че модулет за паричните средства на МИС+ е основен източник на информация за идентифициране и анализиране на предполагаеми случаи на изпиране на пари.

Въпреки това някои държави членки споменаха, че са срещнали предизвикателства при прехвърлянето на информация от националните си системи към МИС. Две държави членки посочиха, че когато установят нарушения, данните трябва да се въвеждат ръчно два пъти, вместо да се прехвърлят автоматично от модула за паричните средства на МИС+ към модула за измами на МИС+. Комисията е запозната с този проблем, който възпрепятства прилагането на концепцията „едно изземване/един доклад“. Трудността произтича от факта, че двата модула се основават на различни правни основания. В момента се полагат усилия за намирането на решение.

Освен това три държави членки (Испания, Италия и Словения) все още срещат трудности при директното предаване на конкретна информация към модула за паричните средства на МИС+ поради вътрешни технически проблеми. И трите докладваха, че работят за намиране на решение.

4.5. Достъп на ЗФР до данните

Изследването показва, че въпреки че в Регламента относно контрола на паричните средства ясно се предвижда, че предаването на информация от националните ЗФР трябва да се извършва чрез модула за паричните средства на МИС+ ⁽²²⁾, все още не всички ЗФР на държавите членки имат достъп до този модул. Действително, към момента на провеждане на изследването само 20 държави членки са имали достъп.

По отношение на ЗФР на държавите членки, които нямат достъп до модула за паричните средства на МИС+:

- 3 държави членки обясниха, че са в процес на свързване с модула за паричните средства на МИС+;
- 1 държава членка обясни, че в съответствие с националното си законодателство нейната митническа администрация споделя информация съгласно Регламента относно контрола на паричните средства със ЗФР чрез национален инструмент;
- 1 държава членка обясни, че поради технически проблеми националното ЗФР не е в състояние да получи достъп до данните от МИС.

4.6. Санкции

Държавите членки трябва ясно да разграничат санкциите, наложени единствено за неспазване на задължението за деклариране или за оповестяване на паричните средства съгласно Регламента относно контрола на паричните средства, и санкциите, които те могат да налагат за престъпни дейности. Всички държави членки са въвели санкции за неспазване на задължението за деклариране на придружени парични средства или на задължението за оповестяване на непридружени парични средства.

Съгласно различното национално законодателство са въведени различни санкции. Някои държави членки (Белгия, Чехия, Дания, Германия, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Италия, Люксембург, Унгария, Малта, Австрия, Полша, Румъния, Словения, Словакия, Финландия, Швеция) са определили само административни санкции, без да налагат наказателни санкции (вж. таблица 1 в приложение Б). Административните санкции се състоят от:

- сума, която трябва да бъде иззета, с определен минимален и максимален размер;

и/или

⁽²²⁾ В член 9 от Регламент (ЕС) 2018/1672 се предвижда, че компетентните органи трябва да изпращат на ЗФР информация относно декларациите за паричните средства, декларациите за оповестяване, служебните декларации и сумите в размер, по-нисък от определения праг, за които е налице подозрение, че са свързани с престъпна дейност, чрез модула за паричните средства, наличен в МИС.

- глоба, с определен минимален и максимален размер;

и/или

- определен процент от сумата над 10 000 евро, която трябва да бъде иззета при специални условия, предвидени в Регламента относно контрола на паричните средства;

и/или

- глоба, чийто размер зависи от правната категория или статут на лицето.

България, Естония, Латвия, Литва, Нидерландия и Португалия налагат както наказателни, така и административни санкции. Две държави членки (Ирландия и Кипър) налагат само наказателни санкции.

4.7. Обмен на информация с държави извън ЕС

Държавите членки или Комисията могат, в рамките на административната взаимопомощ, да изпращат следната информация на държава извън ЕС, при условие че е налице писменото съгласие на компетентния орган, който е получил първоначално информацията, в съответствие с приложимите национални и съюзни разпоредби относно предоставянето на лични данни на държави извън ЕС:

- а) служебните декларации, съставени съгласно член 5, параграф 3;
- б) информацията, получена съгласно член 6;
- в) декларациите, получени съгласно член 3 или член 4, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с изпиране на пари или финансиране на тероризъм.

Освен това всяко такова предаване на информация от държавите членки трябва да бъде съобщено на Комисията.

Според изследването от началото на прилагането на Регламента относно контрола на паричните средства 85 държави членки са извършили общо 7 обмена на информация с държави извън ЕС. Над 90 % от осъществения обмен на информация е с Украйна и Обединеното кралство. Малък брой обмен е осъществен с Казахстан, Турция и Съединените щати — вж. диаграма 5 в приложение Б.

4.8. Парични средства, свързани с престъпни дейности, които засягат неблагоприятно финансовите интереси на ЕС

Съгласно Регламента относно контрола на паричните средства, когато са налице признаци, че паричните средства са свързани с престъпна дейност, която би могла да засегне неблагоприятно финансовите интереси на ЕС, информацията, регистрирана от компетентните органи, се предоставя на Комисията, на Европейската прокуратура и на Европол, когато те са съответно компетентни да предприемат действия, в допълнение към компетентните органи на други държави членки. Финансовите интереси на ЕС се отнасят за „всички приходи, разходи и активи, включени, придобити или дължими на бюджета на

Съюза и на бюджетите на институциите, органите, службите и агенциите, създадени съгласно Договорите, и бюджетите, управлявани и контролирани от тях“⁽²³⁾.

14 държави членки са докладвали на Комисията за 23 такива случая за отчетния период. Всички случаи се отнасят до придружени парични средства и са почти равномерно разпределени между случаите, свързани с парични средства, които влизат в ЕС (11 случая), и случаите, свързани с парични средства, които излизат от ЕС (12 случая).

4.9. Необходими са подобрения при изпълнението на определени мерки от страна на държавите членки

- ЗФР на някои държави членки все още нямат достъп до модула за паричните средства на МИС+ или не го използват за предаване на съответната информация. Това положение поражда известни опасения, тъй като представлява неспазване на законодателството и неговата цел, поради това че обменът на информация се извършва извън предвидената законодателна рамка. Комисията многократно е напомняла на държавите членки за изискването за спазване на член 9 от Регламент (ЕС) 2018/1672.
- Що се отнася до санкциите, последните доклади за взаимна оценка на FATF показват, че санкциите на някои държави членки не са достатъчно възпиращи. В това отношение Съдът на Европейския съюз разгледа националните механизми за налагане на санкции, приети за изпълнението на член 9 от Регламент (ЕО) № 1889/2005. Противоположният проблем, а именно прекомерните санкции, също води до опасения. Съгласно решението по дело C-255/14⁽²⁴⁾ Съдът на ЕС счете, че глоба в размер на 60 % от недеklarирания размер на паричните средства над 50 000 евро не изглежда пропорционална, тъй като такава глоба надхвърля необходимото за гарантиране на спазването на това задължение и изпълнението на целите, преследвани с посочения регламент. Държавите членки следва да вземат предвид тази съдебна практика, както и докладите за взаимна оценка на FATF.
- Държавите членки уведомиха Комисията за своя обмен на информация с държави извън ЕС едва наскоро, след специално искане от страна на Комисията. Комисията многократно е напомняла на държавите членки за задължението им да уведомяват незабавно за всеки обмен на информация с държава извън ЕС. За да подпомогне държавите членки по отношение на уведомленията, Комисията изготви и сподели общ образец, който може да се използва на доброволна основа; някои държави членки вече го използват.
- Що се отнася до задължителното докладване на случаи, които биха могли да засегнат неблагоприятно финансовите интереси на Съюза, докладваната от държавите членки информация беше неточна или непълна. Необходимо е да се подобри докладването на тези случаи от страна на държавите членки.

5. ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ИЗМЕНЕНИЕ НА РЕГЛАМЕНТА ОТНОСНО КОНТРОЛА НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА

⁽²³⁾ Член 2, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г.).

⁽²⁴⁾ Решение на Съда от 16 юли 2015 г., *Robert Michal Chmielewski/Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága*, дело C-255/14, ECLI:EU:C:2015:475.

5.1. Обхват: анализ на други активи, които евентуално да бъдат включени

5.1.1. Резултати от изследването по отношение на определението за „парични средства“

На Комисията беше делегирано правомощието да приема делегирани актове за изменение на приложение I. Причините за това са две, а именно: i) бързо адаптиране към бъдещите промени на международните стандарти на FATF; и ii) предотвратяване на заобикалянето на Регламента посредством стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност, или на предплатените карти. В рамките на изследването на държавите членки беше поставен въпрос относно предимствата на включването на други активи в обхвата на Регламента. 14 от 20-те участвали в изследването държави членки отговориха, че списъкът на активите, които понастоящем са обхванати от определението, е достатъчен. Някои държави членки обаче направиха предложения за изменения на списъка (вж. диаграма 6 в приложение Б). Предложените изменения са изложени в петте подточки по-долу:

- 4 държави членки предложиха да се добавят предплатените карти;
- 6 държави членки предложиха да се добавят други стоки, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност, например скъпоценни камъни, благородни метали и сплави, както и „лукозни стоки“ с висока стойност, като например ръчни часовници, бижута или благородни метали (напр. платина) и камъни (напр. диаманти);
- 1 държава членка предложи да се добавят криптовалутите ⁽²⁵⁾;
- 1 държава членка предложи включването на среброто/бронза при същите условия, които понастоящем се прилагат за съдържанието на злато;
- 2 държави членки предложиха да се премахне условието за ограничаване на прилагането на Регламента до монети и кюлчета със съдържание на злато над определен процент и вместо това стойността на златото да се използва като единственото релевантно условие (равна на или по-голяма от 10 000 евро).

Една държава членка заяви, че добавянето на предплатените карти би могло да спомогне за определянето и борбата с тенденциите в контрабандата. Според тази държава членка обаче такова допълнение към приложение I следва да се направи само след подходящи консултации между 27-те държави членки и след ясни насоки, разработени на равнището на ЕС.

По отношение на предметите с висока стойност една държава членка заяви, че тези предмети улесняват и движението на незаконни парични средства през границите, тъй като те могат да се използват като заместител на валутата. Въпреки това няма специално проучване или анализ на потенциалната значимост на митническите проверки съгласно Регламента относно контрола на паричните средства по отношение на този вид измами.

⁽²⁵⁾ Съображение 13 от Регламент (ЕС) 2018/1672: „Въпреки високата степен на риск, породен от виртуалните валути, както беше посочено в доклада на Комисията от 26 юни 2017 г. относно оценката на рисковете, свързани с изпирането на пари и финансирането на тероризма, които засягат вътрешния пазар и се отнасят до трансгранични дейности, митническите органи не са компетентни да ги наблюдават“.

5.1.2. Анализ на предплатените карти и стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност

а) Анализ, извършен от Комисията и Европол

Комисията счита, че няма ясни доказателства за необходимостта определеното за „парични средства“ да бъде изменено. Това становище се основава на работата, извършена в контекста на наднационалната оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма, които засягат единния пазар и са свързани с трансгранични дейности.

Според Европол предплатените карти се използват за извършване на различни икономически и финансови престъпления, включително финансиране на тероризма. Заплахата произтича най-вече от предплатените карти с отворен цикъл, които се продават в интернет, в пощенските станции и в местните магазини и които могат да се използват като обикновени дебитни или кредитни карти. Европол счита предплатените карти за високорискови продукти, тъй като те могат да се използват анонимно онлайн или в офшорни юрисдикции за извършване на плащания в ЕС. Освен това няма законови ограничения за броя на картите, които едно лице може да закупи, нито за това кой има право да закупи карта.

В Европейската оценка на заплахата от финансови и икономически престъпления за 2023 г. ⁽²⁶⁾ са дадени два примера за използването на предплатените карти за незаконни цели.

В първия пример предплатените карти се използват за извършване на измами от типа „романтична връзка“. Във втория пример, заедно с ваучерите за криптовалута, предплатените карти се използват за насочване на облаги от престъпна дейност към платформи за хазарт с криптовалута, хоствани в юрисдикции извън ЕС, където трансакциите трудно могат да бъдат проследени.

Въпреки че предплатените карти са известни като високорисков начин на плащане в контекста на изпирането на пари, Комисията и Европол не са докладвали за случаи на незаконно използване на предплатени карти, включващи трансгранично физическо движение на хора или транспорт с куриери или колети.

б) Анализ, извършен от ЗФР на държавите членки

Към ЗФР на държавите членки също беше отправен въпросът дали са налице доказателства, че предплатените карти или стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност (освен монетите със съдържание на злато от най-малко 90 % и златото под формата на кюлчета със съдържание на злато от най-малко 99,5 %), се използват широко за изпиране на пари. При положителен отговор, че са налице такива доказателства, ЗФР трябваше да посочат какви доказателства са открили и за кои видове предплатени карти и стоки.

Отговори предоставиха девет ЗФР на държави членки. Въз основа на отговорите им няма ясни доказателства, че предплатените карти се използват широко за изпиране на пари, и по-специално в контекста на лицата, които влизат в ЕС или го напускат. Освен това те заявиха,

⁽²⁶⁾ Вж. [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime \(Другата страна на монетата: анализ на финансовата и икономическата престъпност\) | Европол](#).

че на практика е трудно да се разграничи предплатена карта от други видове дебитни или кредитни карти.

Що се отнася до стоките, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност, ЗФР отбелязаха, че пътниците в ЕС понякога не декларират предмети с висока стойност, като луксозни часовници, бижута, диаманти и портфейли от криптовалuti. Това се прави, за да се избегне плащането на мита и данъци върху добавената стойност при внос и представлява данъчна измама, която се различава от изпирането на пари.

Поради това следва да се извърши задълбочена оценка на ползите от включването на тези видове активи в приложение I, като се има предвид капацитетът за митнически контрол.

5.2. Праг за непридружени парични средства

В рамките на изследването държавите членки също така бяха попитани дали считат за подходящ финансов праг от 10 000 евро за непридружени парични средства (вж. диаграма 7 в приложение Б).

Само 14 от 20-те участвали в изследването държави членки отговориха на този въпрос. 95 % от тях считат, че прагът е подходящ и поради това не е необходимо да се преразглежда.

Те също така отбелязаха, че всички контрагенти са добре запознати с прага, и подчертаха, че за парични суми под прага в Регламента относно контрола на паричните средства се определят необходимите разпоредби за регистриране на съответната информация и задържане на паричните средства за по-нататъшно разследване, ако са налице признаци за престъпна дейност.

Поради това беше постигнато общо съгласие за запазване на настоящия праг.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на резултатите от изследването и на друга информация, предоставена от държавите членки и службите на Комисията, функционирането на Регламента относно контрола на паричните средства е ефективно за постигането на целите му.

Държавите членки го възприемат като важен правен инструмент за контрол на физическото движение на парични средства по външните граници на ЕС и за борба с изпирането на пари.

Информационните потоци се осъществяват чрез модула за паричните средства на МИС+, а сравнима информация се обменя пряко и своевременно между компетентните органи и със ЗФР. Въпреки това в някои държави членки все още има възможности за подобрене, свързани с използването на МИС.

Нововъведената процедура за оповестяване на непридружени парични средства функционира достатъчно добре.

Понастоящем не е необходимо да се преразглежда прагът или да се включват други активи в приложение I към Регламента относно контрола на паричните средства. Комисията наблюдава отблизо новите тенденции в изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и възможното прибягване до други стоки, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност, и до предплатените карти като средство за заобикаляне на задължението за деклариране. Тази първа оценка не показва необходимост от изменение на настоящата рамка.

ПРИЛОЖЕНИЕ А — ГОДИШНА СТАТИСТИКА ЗА СЛУЧАИТЕ НА ПРИДРУЖЕНИ И НЕПРИДРУЖЕНИ ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

Следните диаграми за контрола на паричните средства се основават на:

— данни, извлечени от модула за паричните средства на МИС+ към момента на провеждане на изследването,

— данни, предоставени от държавите членки, които все още срещат трудности при директното предаване на конкретна информация към модула за паричните средства на МИС+ поради вътрешни технически проблеми.

Обхванат е периодът 1.1.2022 г.—31.12.2023 г. (включително).

На диаграма 1 е представен общият брой на случаите на парични средства, обработени на границите на ЕС. За референтния период (1.1.2022 г.—31.12.2023 г.) компетентните органи, оправомощени да изпълняват Регламента относно контрола на паричните средства, установиха 226 796 случая. Това включва случаи със и без нарушения.

На диаграма 2 и диаграма 3 са показани общият брой случаи по държави членки за придружени парични средства (диаграма 2) и непридружени парични средства (диаграма 3) за референтния период (1.1.2022 г.—31.12.2023 г.).

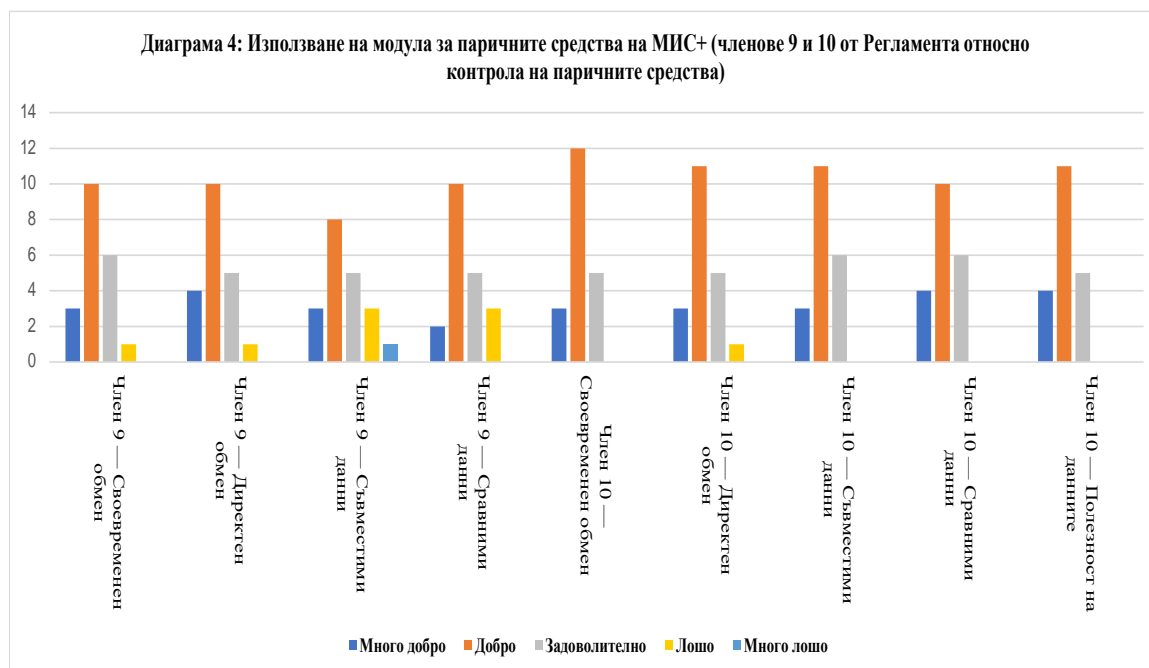
Налице е голяма разлика между общия брой на случаите на придружени парични средства (221 836, включително с нарушения) и общия брой на случаите на непридружени парични средства (4 960, включително с нарушения).

Комисията публикува ежегодно статистически данни в съответствие с член 18 от Регламент (ЕС) 2018/1672 относно контрола на паричните средства, които се внасят в ЕС или се изнасят от него. Тези доклади могат да бъдат намерени на уебсайта на ГД „Данъчно облагане и митнически съюз“, където е налична и обща информация за контрола на паричните средства: [ЕС Контрол на паричните средства — Европейска комисия \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euro-portal/control-of-currency).

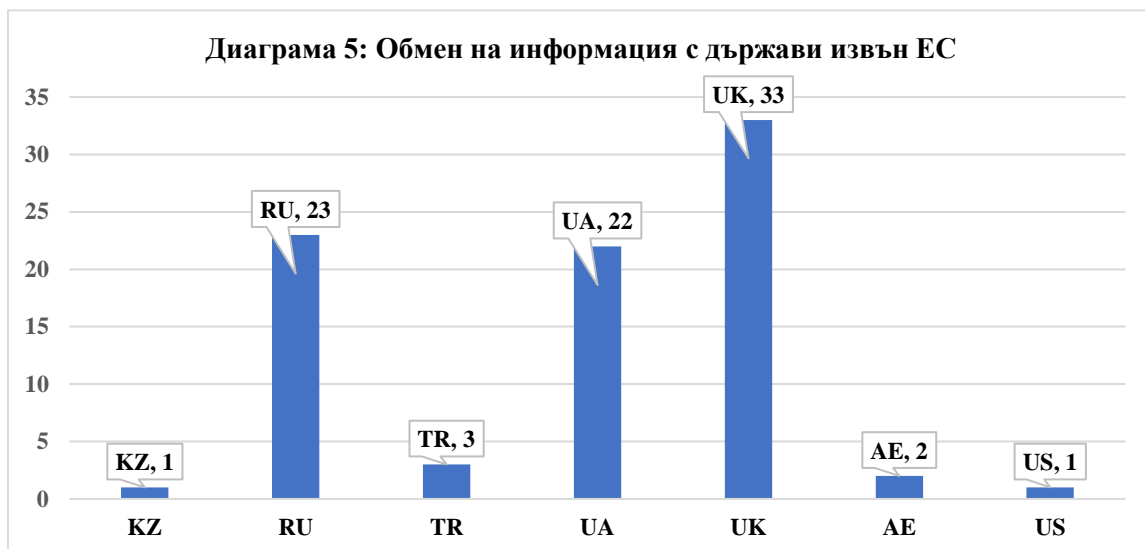
ПРИЛОЖЕНИЕ Б — ОТГОВОРИ В РАМКИТЕ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

На диаграмите по-долу са представени подбрани отговори, предоставени от държавите членки.

На диаграма 4 са представени резултатите от оценката, направена от участвалите в изследването държави членки. Оценката показва мнението на държавите членки относно изпълнението на членове 9 и 10 от Регламента относно контрола на паричните средства. Като цяло държавите членки споделят положителен опит с обмена на данни чрез модула за паричните средства на МИС+. Само няколко от тях оценяват конкретни аспекти от своя опит с модула за паричните средства на МИС+ като лош или много лош.

На диаграма 5 е показан броят на случаите на обмен на информация с държави извън ЕС във връзка с парични средства. По-голямата част от обмена на информация между държавите членки и държавите извън ЕС въз основа на член 11 беше с Обединеното кралство, Украйна и Русия. Бяха докладвани и няколко случая на обмен с Турция, Съединените щати, Обединените арабски емирства и Казахстан (само 8,23 % от общия обмен с държави извън ЕС).

В таблица 1 са обобщени различните системи за санкции, въведени от държавите членки с цел спазване на член 14 от Регламента относно контрола на паричните средства. Повечето държави членки прилагат административни санкции.

Таблица 1: Системи за санкции на държавите членки съгласно Регламента относно контрола на паричните средства

Санкции	Държави членки	Видове санкции
Административни	BE, CZ, DK, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LU, HU, MT, AT, PL, RO, SI, SK, FI, SE	<ul style="list-style-type: none"> • изземване на определена сума с определен минимален и/или максимален размер; и/или • наложена глоба с определен минимален и/или максимален размер; и/или • изземване на сума над 10 000 евро при определени условия; и/или • процент от общата сума на недеklarираните парични средства или от сумата, надвишаваща прага; и/или • глоба, чийто размер зависи от правната категория/статут на лицето (юридическо лице, едноличен търговец или самостоятелно заето лице, физическо лице).

Санкции	Държави членки	Видове санкции
Административни или наказателни	BG, EE, LV, LT, NL, PT	<ul style="list-style-type: none"> процент от стойността на недекларираните парични средства, глоба или иззета сума (с определени минимални и/или максимални граници); и/или <ul style="list-style-type: none"> лишаване от свобода в зависимост от обстоятелствата.
Наказателни	CY, IE	<ul style="list-style-type: none"> лишаване от свобода, ако задължението за деклариране не е изпълнено; или <ul style="list-style-type: none"> глоба.

На диаграма 6 са обобщени предложенията на държавите членки по отношение на необходимостта от изменение на приложение I към Регламента относно контрола на паричните средства. От 14-те участвали в изследването държави членки 43 % подкрепят предложението за добавяне на други стоки, използвани като високоликвидни средства за съхраняване на стойност, а 29 % подкрепят предложението за добавяне на предплатените карти.

На диаграма 7 са показани отговорите на държавите членки в рамките на изследването по отношение на прага от 10 000 евро, определен в Регламента относно контрола на паричните средства. Налице е общо съгласие, че настоящият праг е ефективен и следва да остане същият (95 % положителни отговори).

Диаграма 7: Оценка на държавите членки на настоящия праг

